

OD ANTIČKE *TECHNE* DO MODERNE TEHNOLOGIJE: HEIDEGGEROVA KRITIKA SUVREMENOG DRUŠTVA

Esej

Marin Buovac

Arheološki muzej Zadar
marin.buovac1984@gmail.com

Suvremeni svijet obilježen je ubrzanim tehnološkim razvojem koji mijenja način na koji čovjek živi, radi i misli. Tehnologija više nije samo sredstvo za postizanje određenih ciljeva, nego postaje okvir unutar kojeg se oblikuje ljudsko iskustvo. Upravo zbog toga filozofsko promišljanje tehnologije postaje nužno.

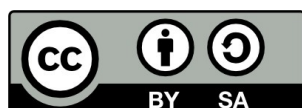
Martin Heidegger upozorava da je zapadna filozofija zaboravila temeljno pitanje – pitanje bića. Taj zaborav dolazi do izražaja u modernom dobu, gdje se svijet promatra isključivo kroz prizmu korisnosti i učinkovitosti. Cilj ovoga rada je prikazati Heideggerovu kritiku tehnologije, ali i povezati je s antičkim pojmom *techne*, kako bi se jasnije razumjela razlika između tradicionalnog i modernog odnosa prema svijetu.

U antičkoj filozofiji tehnologija nije imala isto značenje kao danas. Grčki pojam *techne* označavao je umijeće ili vještinu stvaranja, ali ne u smislu dominacije nad prirodom, nego u skladu s njom.

Techne je bila povezana s drugim oblicima znanja, poput *episteme* (teorijskog znanja) i *phronesis* (praktične mudrosti). Ovi pojmovi zajedno su činili cjelinu u kojoj znanje, djelovanje i etika nisu bili odvojeni.

Za razliku od modernog shvaćanja tehnologije, antičko razumijevanje nije svodilo svijet na resurs. Naprotiv, postojala je svijest o granicama ljudskog djelovanja i potrebi za skladom s prirodom. Upravo u tom kontekstu može se bolje razumjeti Heideggerova kritika moderne tehnologije.

Heidegger odbacuje ideju da je tehnologija neutralno sredstvo. Prema njemu, ona je način na koji se svijet otkriva čovjeku.¹

U tradicionalnim oblicima *techne*, stvari su se otkrivale u svojoj vlastitoj prirodi. Međutim, moderna tehnologija djeluje drugačije – ona nameće stvarnosti određeni oblik.

Heidegger taj proces opisuje pojmom “postava” (*Ge-stell*), koji označava način organiziranja svijeta u kojem sve postaje dostupno za iskorištavanje. Priroda se pretvara u izvor energije, a čovjek u resurs.

U tehnološkom dobu čovjek više ne pita što nešto jest, nego kako se može iskoristiti. Time se produbljuje zaborav bića.

Ovaj fenomen posebno je vidljiv u digitalnom društvu. Ljudi sve češće doživljavaju svijet kroz ekrane, slike i podatke. Iskustvo stvarnosti postaje posredovano tehnologijom, što dovodi do udaljavanja od neposrednog doživljaja.

Na primjer, priroda se često promatra kao turistički resurs ili sadržaj za društvene mreže. Time se gubi njezina vlastita vrijednost, a naglasak se stavlja na korisnost i reprezentaciju.

Jedna od važnih posljedica tehnološkog načina mišljenja jest promjena u razumijevanju čovjeka. U suvremenom društvu čovjek se sve više promatra kroz njegovu funkciju i produktivnost.

Vrijednost pojedinca često se mjeri kroz njegov doprinos ekonomiji ili učinkovitost u radu. Time čovjek postaje dio sistema koji sam stvara. Ovakav odnos može dovesti do gubitka autonomije i autentičnosti.

Tehnologija tako ne utječe samo na svijet, nego i na identitet čovjeka. Ona oblikuje način na koji čovjek vidi sebe i svoje mjesto u svijetu.

Iako Heidegger iznosi kritiku tehnologije, on ne zagovara njezino odbacivanje. Problem nije u tehnologiji samoj, nego u načinu mišljenja koji je prati.

Kao alternativu, Heidegger ističe važnost umjetnosti i filozofije.² One omogućuju drugačiji odnos prema svijetu, koji nije zasnovan na iskorištavanju.

Takav pristup otvara prostor za ponovno promišljanje odnosa između čovjeka i stvarnosti, te omogućuje prevladavanje ograničenja tehnološkog načina mišljenja.

Heideggerova filozofija tehnologije pruža važan uvid u prirodu suvremenog društva. Ona pokazuje da tehnologija nije neutralna, nego oblikuje način na koji razumijemo svijet i sebe same.

Povezivanjem antičkog pojma *techne* s modernim razumijevanjem tehnologije postaje jasno da je došlo do značajne promjene u odnosu čovjeka prema stvarnosti. Svijet se sve više promatra kao resurs, što dovodi do zaborava bića.

Međutim, moguće je razviti drugačiji odnos prema tehnologiji kroz promjenu načina mišljenja. Na taj način tehnologija može postati ne samo izvor problema, nego i poticaj za dublje filozofsko promišljanje.

Fusnote

1. Martin Heidegger, *Pitanje o tehnici*.
2. Isto.

Literatura

Heidegger, Martin. *Pitanje o tehnici*.